

A Lumiere fivérek a párizsi Boulevard des Capucines-i Grand Caféban mutatták be a közönségnek filmjeiket

A mozgókép története fogadással kezdődött: az amerikai Central Pacific vasútcég elnöke, Leland Stanford 1873-ban 25 ezer dollárt tett arra: van olyan pillanat, amikor a vágató ló négy lába a levegőben van.

A Lumiere fivérek a párizsi Boulevard des Capucines-i Grand Caféban mutatták be a közönségnek filmjeiket

A mozgókép története fogadással kezdődött: az amerikai Central Pacific vasútcég elnöke, Leland Stanford 1873-ban 25 ezer dollárt tett arra: van olyan pillanat, amikor a vágató ló négy lába a levegőben van. A bizonyításra Edward Muybridge fotóst kérték fel, akinek 1/500-ad másodperccel készített több képén a négy láb a levegőben volt, Stanford nyerte a fogadást.

Közben Muybridge 1/1000 másodperces felvételeket készített Stanford lováról, s fotósorozatokot tervezett a finom mozgás megörökítésére. Ismét a franciák léptek: Emile Reynaud mérnök a phenakistiscope nevű forgó korongot tanulmányozta, amelyre egy figura 8-12 mozdulatát rajzolták, s azt résen át nézve összefüggő mozgássor látszott. A zootrope még egyszerűbb volt: egy dob belső oldalán sorakozó képek a futó réseken át nézve megelevenedtek. Reynaud a dob közepébe tükörkoszorút tett, a mozgás folyamatosabbá vált, a fázisok egymásba folytak át. Ötletét praxinoszkóp néven szabadalmaztatta s gyártani is kezdte. Amerikában Muybridge is folytatta: 1878-ban keresztben zsinórokat helyezett el, ezeket átszakítva, a lovak maguk hozták működésbe a 12 kamerát – a vágató lovak képei bejárták a világot. Muybridge ezután a diavetítővel párosította a forgó korongot, s zoogyroscopoe nevű készülékét 1880-ban mutatta be San Franciscóban, nagy sikerrel. Reynaud is vetíteni kezdte figuráit, praxinoszkóp-színháza 12 képet vetített egy mp alatt – szemünk a képek 1/10 mp-nél

rövidebb felvillanásait folyamatos mozgásként érzékeli.

Louis Le Prince volt az, aki ki akart lépni az egy mp-es vetítési időből. Rájött, hogy egy csíkra kell a képeket rögzíteni, ezért 16 lencsével és négy szalaggal dolgozott, melyekre felváltva vette fel a látványt. Amerikában 1888-ban George Eastman celluloid-tekeresfilmes fotómasinát dobott piacra, ez Edisonéknak adott új lökést. Munkatársa, William Dickinson a fonográffal egyesítette a filmet, s a mozgókép megszólalt, de Edison nem akart vetíteni, egyszemélyes látványosságot képzelt el, s csak amerikai szabadalmat kért kinetográfjára. Edison 1894-ben nyílt New York-i kinoszkóp-szalonjában öt készüléken lehetett filmet nézni, 25 centért. Ez védettség híján hamar elterjedt Európában, a Lumiere-fivérek apjuktól kaptak egyet. Ők felismerték: a kivetítés lenne az igazi, Louis egy varrógép nyomán oldotta meg a film szaggatott mozgását, mely fokozatosan vitte tovább a szöveget.

A Lumiere-fivérek 1895. február 13-án szabadalmaztatták mozgófénykép-találmányukat Lyonban, az első filmvetítést itt tartották március 22-én a Nemzeti Ipart Támogató Társaság előtt. Első, egyperces filmjük címe: A munkaidő vége, ezen a munkások kijövetelét mutatták a gyárból.

Ezután 1895. december 28-án a párizsi Boulevard des Capucines-i Grand Caféban mutatták be a fizető közönségnek filmjeiket: a Lelocsolt locsolót, A vonat érkezését s még nyolc darabot. A belépő egy frank volt, s bár az első nap csak 33 frank bevétel jött össze, ezzel kezdődött a mozi története. Lumiere-ék ugyanazzal a készülékkel vették fel és vetítették a filmet, 16 kockát másodpercenként. Hétköznapi jeleneteket örökítettek meg: kártyázókat, egy dolgozó kovácsot, egy gyermek etetését, 1896-ban több mint negyven filmet forgattak. Ők készítették az első tudósítást a francia Fényképészeti Társaság konferenciájáról s az első dokumentumfilmet, a lyoni tűzoltókról. Lumiere-ék vezették be a vágást és a fahrtot, a felvevőgép mozgatását. Cégük összesen 1400 filmet forgatott, ez jelentős anyagi sikert is hozott számukra. 1896-tól operatőröket küldtek a világ számos városába, ahol azok filmeket forgattak és vetítéseket rendeztek.